

Ratificatie VN-verdrag – Spreektekst Linda Voortman

Voorzitter, ik wil graag beginnen met een compliment aan het adres van de tolken gebarentaal die al uren staan te tolken voor mensen die het debat volgen. Zonder hun werk hadden de mensen met een auditieve beperking dit debat niet kunnen volgen. Ik begreep wel dat er aanvankelijk wat gedoe was dat de tolk niet mocht staan, maar dat dit door een van onze geweldige bodes is opgelost. Zo moet het. Regels kunnen soms belemmerend werken, maar dan kijk je met goede wil hoe je hiermee om gaat zodat mensen wel mee kunnen doen.

Enkele jaren geleden was ik op vakantie in Spanje. Mij viel op dat zelfs het kleinste café een toilet had waar mensen die slecht ter been zijn gebruik van kunnen maken. En vorig jaar was ik met de commissie veiligheid en justitie in Bulgarije. Bulgarije is het armste land van de EU. Maar ook hier: toegankelijke gebouwen, ook als het ging om oudere gebouwen. Hoe anders is het hier in Nederland.

- De kwaliteit van de samenleving kan je afleiden uit de manier waarop iedereen gelijke behandeld wordt of in staat wordt gesteld gelijke toegang te hebben tot voorzieningen.
- We moeten toe naar een inclusieve samenleving, waarin een ieder zelf kan bepalen hoe hij of zij, zijn of haar leven wil leiden. En dat eventuele lichamelijke, mentale of verstandelijke beperkingen daarbij zo min mogelijk een rol spelen.
- Internationaal is Nederland pleitbezorger van mensenrechten en is de vestiging van het internationaal Strafhof in Nederland daarvoor ook belangrijk.
- Maar als ik kijk naar de mensenrechten in Nederland, dan hebben we helaas nog een wereld te winnen.
- Onder andere wanneer het gaat om de positie van mensen met een chronische ziekte of beperking. GroenLinks zet zich daarom al lange tijd in voor het ratificeren van het in 2006 ondertekende VN-verdrag voor de rechten van mensen met een chronische ziekte of beperking.
 - Want een inclusieve samenleving, met gelijke kansen en positie voor mensen met een beperking of chronische ziekte, waarin een ieder zelf kan bepalen hoe hij of zij zijn of haar leven wil leiden, is helaas nog ver weg.
- Om wat voorbeelden te noemen:
 - o Reizen met het openbaar vervoer is voor veel mensen met een beperking niet mogelijk: Veel bus en tramhaltes zijn niet bereikbaar, waardoor mensen soms tijdens de reis niet uit kunnen stappen of verder te kunnen. En op drie of vier stations ontbreekt assistentie
 - o Ook hoor ik over studenten die niet de studie van hun keuze konden volgen vanwege een ontoegankelijk gebouw.
 - o In veel bioscoopzalen is het voor mensen met een rolstoel niet mogelijk om samen met iemand die niet rolstoelgebonden is de film te kijken
 - o Maar ook dichterbij: het gehele Binnenhof, inclusief de Eerste Kamer en de Ridderzaal zijn niet zelfstandig toegankelijk. In de Eerste Kamer kan een

journalist met een beperking bijvoorbeeld niet op de publieke tribune. In de Tweede Kamer had ik bijvoorbeeld vorige week nog overleg in een zaal die alleen via een wenteltrap bereikbaar is. De debatten zijn niet te volgen door bijvoorbeeld doven

- o Nog niet eens 25% van de stemlokalen is toegankelijk.
- o Iedereen kent de voorbeelden van taxichauffeurs die mensen met een hulphond weigeren en het voorbeeld afgelopen zomer waar iemand met ALS van een terras werd gestuurd.

- Nederland is allesbehalve een inclusieve samenleving. We zijn absoluut niet ingericht op mensen met een beperking.

Ratificeren zou geen handeling op zich moeten zijn, maar een flinke stap richting een inclusieve samenleving.

- De Nederlandse regering heeft er ook lang de tijd voor genomen, waardoor we met het tijdstip van ratificatie helaas bijna hekkensluiter zijn.
- In het regeerakkoord staat: "Nederland zal het verdrag van de Verenigde Naties voor de rechten van gehandicapten ratificeren, onder de voorwaarde dat hieruit volgende verplichtingen geleidelijk ten uitvoer kunnen worden gebracht."
- Nu ligt het wetsvoorstel voor ratificatie voor. En helaas is het niet zo dat de tijd goed besteed is om met een ambitieuze ratificatie van het VN-verdrag te komen.
- Want het signaal van de overheid zou moeten zijn dat we er alles aan om gelijke kansen, mogelijkheden voor iedereen in de samenleving te borgen. En dat we de ratificatie van het VN-verdrag aangrijpen voor een flinke stap in de goede richting.
- Maar wat ik constateer is dat er bij de wetsvoorstellen nog maar weinig verandering in wetgeving wordt voorgesteld en dat het plan van aanpak nog maar weinig meer inhoudt dat er over overlegd gaat worden.
- Is bijvoorbeeld de participatiewet wel in lijn met het VN-verdrag? Ik vraag het bij af.
- In het regeerakkoord stond dat het VN-verdrag eindelijk geratificeerd zou worden. Maar nu blijkt dat het niet meer is dan dat, ik zie te weinig ambitie.
- Eigenlijk schaam ik me een beetje voor wat er voor ligt.
- Het is veel te laat en nogal mager.
- Het kabinet moet juist het goede voorbeeld geven, ambitie tonen en de juiste richting aangeven. En juist met de ratificatie van het verdrag een impuls geven. Want inderdaad: een groot deel is cultuurverandering en verandering van mindset. Maar er is genoeg wat je als overheid kan doen om die cultuurverandering een flinke duw te geven. Tegen het rookverbod was ook veel weerstand, maar het heeft wel bewezen een game-changer te zijn. En dat zou dit voorstel ook moeten zijn.
- Vandaar mijn vraag: Waarom wordt er niet meer ambitie en daadkracht getoond?
- Is het echt genoeg om aan de kieswet een paar woorden toe te voegen en de wet gelijke behandeling uit te breiden met goederen en diensten? Gaat dat de situatie in Nederland echt verbeteren?
- Gaat dat ervoor zorgen dat de uitval onder studenten met een beperking vermindert en zij verhoudingsgewijs even vaak mét een diploma of bul hun opleiding verlaten?
- Gaat dit ervoor zorgen dat mensen met een chronische ziekte of beperking makkelijker kunnen reizen? En niet meer geweigerd worden omdat ze een hulphond hebben, niet

meer dagen van tevoren hun reis moeten plannen, maar ook spontaan op pad kunnen gaan?

- Gaat dit ervoor zorgen dat mensen met een chronische ziekte of beperking evenveel kans gaan maken op een goede baan?
- Gaat dit ervoor zorgen dat zij zich in gelijke mate bij een sportvereniging of culturele verenigingen zullen aansluiten? En in gelijke mate uit kunnen gaan en kunnen participeren?
- Gaat dit ervoor zorgen dat onze democratie toegankelijker wordt voor mensen met een beperking?

Kortom: dat mensen met een beperking zelf de regie over hun leven kunnen voeren?

- Zelfs als het over de overheid zelf gaat, is het onduidelijk. Minimale inzet moet wat mij betreft zijn dat het Rijk binnen zeer korte tijd zelf aan de doelstellingen voor het quotum van arbeidsgehandicapten in overheidsdienst voldoet.
- En dat alles op alles wordt gezet om alle Rijksgebouwen en websites 100% toegankelijk te maken voor mensen met wat voor beperking dan ook.
- En dat ervoor gezorgd wordt dat debatten en vergaderingen van de Tweede Kamer beter te volgen zijn door mensen met een auditieve beperking.
- En ook ervoor zorgen dat mensen met een chronische ziekte gelijke kansen hebben om hun democratisch recht te voldoen en dus te zorgen voor 100% toegankelijke stemlokalen en ondersteuning in het stembokje. En als het gaat om onze democratie lijkt het mij ook nodig dat onderzocht wordt in hoeverre vertegenwoordigende en bestuurlijke functies een afspiegeling zijn van de samenleving. En dat belemmeringen om een vertegenwoordigende of bestuurlijke rol te krijgen worden opgezocht en weggenomen. Reactie kabinet.
- Maar helaas: doelen hierop ontbreken. Het kabinet zegt er weinig over. Er komt een bewustwordingscampagne, tezamen met de campagne tegen discriminatie en er komt een platform voor. Maar een concreet plan van aanpak, met doelen zoals ik net benoemde, ontbreekt. Waar wil het kabinet naar toe? Wat is de visie van het kabinet op de inclusieve samenleving? Houdt die in dat Nederland eindelijk de mensenrechten voor mensen met een beperking hoog in het vaandel zet en die ook echt uitgangspunt maakt van beleid?
- Het ministerie van VWS krijgt de regie over de uitvoering van het verdrag. Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat ook andere ministeries aansluiten en aangehaakt én aangesproken worden? Hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat de inclusieve samenleving een kabinetsbrede prioriteit wordt?
- Waarom is de uitvoering van dit verdrag de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van VWS, en niet van minister van Binnenlandse Zaken, die toch de minister van de mensenrechten is?
- Met deze keuze zet het kabinet mensen met een beperking juist apart en daarmee bevestig je dat beleid voor chronisch zieken en gehandicapten alleen door VWS gemaakt wordt. Dat staat haaks op de inclusieve samenleving, waar juist niet vanuit dat zorgboekje gedacht zou moeten worden.
- Wat mij betreft moet er een duidelijk plan van aanpak komen, kabinetsbreed, voor een ambitieuze invoering van het VN-verdrag. Met doelstellingen, streefcijfers, voorzien van

een tijdslijn en waar ook echt bewindslieden op afrekenbaar zijn. Dat plan had er moeten liggen voor behandeling van dit wetsvoorstel. Maar het moet er wat GroenLinks betreft zo snel mogelijk komen. Dit kan los van het overleg dat het kabinet wil gaan voeren, het gaat om de eigen ambities.

- Om te beginnen zou het kabinet daarin zijn voorbeeldfunctie moeten nemen. Door zelf Rijksbreed, op alle niveaus een afspiegeling te zijn van de samenleving. Dat is niet alleen belangrijk voor de voorbeeldfunctie, maar ook om ervoor te zorgen dat kabinetsbeleid ook echt inclusief beleid wordt. Want het moet gemaakt worden met mensen met een chronische ziekte of beperking in plaats van voor.
- Mijn fractie steunt daarom het amendement van de SGP dat ook lokaal een inclusie agenda moet worden opgesteld. Maar dat moet er ook rijksbreed komen.
- In de wetsvoorstellen is helaas geen ambitieus en baanbrekend voorstel van het kabinet te vinden. Ik vond het schokkend om te lezen dat nog geen 25% van de stemlokalen toegankelijk is. Terwijl het gaat om het uitoefenen van een belangrijk democratisch recht! De aanpassing van het kabinet, door toe te voegen dat 'zo veel mogelijk', maar ten minste 25% van de stemlokalen toegankelijk moet zijn. Alsof het ook zou kunnen dat het percentage toegankelijke stemlokalen omlaag gaat. Het zou toch niet gekker moeten worden. Bedroevend deze lage ambitie!
- Op deze manier verwacht ik niet dat gemeenten zich aangesproken voelen om hier werk van te gaan maken. En de redenatie dat inzetten op een hoger percentage ervoor zou kunnen zorgen dat er minder locaties aangewezen worden, vind ik eerlijk gezegd nogal defensief.
- Bij een inclusieve samenleving hoort ook dat je niet van tevoren uit zou hoeven zoeken waar je je stem uit zou kunnen brengen. Daarom wil ik toe naar 100% toegankelijke stemlokalen.
- Dat dit niet voor alle gemeenten direct te regelen is, snap ik en daarom zit in ons amendement met de PvdA een 'comply or explain' bepaling, pas het toe of leg uit waarom het niet kan. Dan worden gemeenten ook meer aanspreekbaar.
- Voor een inclusieve samenleving is het belangrijk dat mensen zich zo veel mogelijk zelfstandig kunnen redden. Dat zij niet afhankelijk zijn van anderen om naar een afspraak te gaan, om een dag uit te gaan, om te werken.
- Voor GroenLinks is een belangrijke vereiste daarvoor dat mensen, ook met een beperking, met het openbaar vervoer kunnen reizen.
- Dat dat ook het uitgangspunt is: mensen kunnen met het openbaar vervoer zelfstandig hun reis maken, tenzij er zwaarwegende omstandigheden zijn dat dit echt niet kan.
- Toegankelijkheid van het openbaar vervoer staat al lang op de agenda, en ik hoor ook dat er wel stappen worden gezet. Dat de NS met nieuwe stations ook echt op de toegankelijkheid let van mensen met een beperking.
- Maar het gaat allemaal erg langzaam. Ik vind dat we niet moeten accepteren dat mensen met een beperking hun reis lang van tevoren moeten plannen en niet spontaan op pad kunnen gaan.
- Dat kan nu niet, omdat maar op 1 van de 4 stations assistentie aanwezig is. Omdat veel treinen nog niet zelfstandig toegankelijk zijn.
- Omdat zelfs nieuwe busperrons niet toegankelijk zijn met een rolstoel door een hoge stoepwand.

- Het komt nog veel te vaak voor dat trams en bussen niet toegankelijk zijn, dat mensen met een elektrische rolstoel geweigerd worden of dat duidelijk gemaakt wordt dat ze een gunst verleend wordt door ze in de bus te helpen. Dat geldt zelfs voor lijnen waar nieuwe trams en bussen ingezet worden.
- Ik vind dat niet acceptabel. En ik hoop dan ook dat het kabinet er qua mobiliteit en toegankelijkheid van het openbaar vervoer beter op gaat letten dat mensen met een beperking hier in gelijke mate gebruik van kunnen gaan maken en hier in het beleid en de afspraken met vervoerders meer en ambitieuzer in gaan zetten op 100% toegankelijk openbaar vervoer. Zo snel mogelijk.

Vz. Ik hoor ook graag hoe het kabinet gaat afdwingen dat het beleid, lokaal en landelijk, niet langer voor, maar met ervaringsdeskundigen tot stand gaat komen? Bij het beleid voor de Participatiewet en de Wmo hoort dit al zo te zijn, maar is dat ook echt zo, hoor ik graag van de staatssecretaris.

- Ik begrijp dat het kabinet ervoor kiest om het facultatief protocol bij het verdrag nog niet te ondertekenen. Met dit protocol krijgen mensen een individuele klachtmogelijkheid bij het Comité. Voor GroenLinks een belangrijke aanvulling en mogelijkheid. Wat ons betreft zou ook dit protocol ondertekend moeten worden. En daar is ook een motie van mij over aangenomen. Niets zou ondertekening meer in de weg staan. Waarom gebeurt dit dan nog niet?
- Het kabinet wil bij het verdrag verschillende interpretatieve verklaringen afleggen. Ik vraag me af of we dat wel moeten doen, als we juist het verdrag op een ambitieuze manier ter hand willen nemen. Ieder(in) is van mening dat dit afbreuk doet aan kracht en inhoud van verdrag. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Kan het kabinet onderbouwen waarom het toch nodig is? Of is het kabinet bereid te kijken van welke interpretatieve verklaringen af kan worden gezien? Kan het per verklaring aangeven waarom deze per se nodig is?
- Vz, ik rond af door de regering voor de laatste keer op te roepen niet de kans te laten lopen voor een goede zet richting een inclusieve samenleving. De slogan voor de regering zou moeten zijn 'een inclusieve samenleving begint bij jezelf'.
- Wat GroenLinks betreft moet 2016 in het teken staan van een ambitieuze en doelgerichte implementatie van het Verdrag en moeten er echt doelen gemaakt en stappen gezet die een game-changer blijken te zijn voor mensen met een chronische ziekte of beperking.
- En daarvoor moet er meer gebeuren dan nu.